

haar intrede in de Historische School. Zo zette zich — ondanks alle principële strijd tegen de natuurrechtsleer — de natuurrechtelijke traditie in de dogmatische rechtswetenschap onder de Romanisten voort.

Eerst de Germanistische vleugel der Historische School onder leiding van zijn beide coryphaeën GEORG VON BESELER en OTTO GIERKE begon op het gebied der rechtsvorming de voor het traditionele souveriniteitsbegrip fatale consequenties uit de leer van het volksrecht te trekken.

Is alle recht, gelijk v. SAVIGNY geleerd had, een historisch product van de individuele volksaard, dan moest de receptie van het volksvreemde Romeinse recht in de Germaanse landen als een principële denaturering van de gezonde ontwikkeling der Germaanse rechtsinstellingen worden beschouwd. De als individualistisch gebrandmerkte geest van het Romeinse burgerlijk privaatrecht was, evenals de absolutistische overheidsidee van het Romeinse imperium, volkomen in strijd met de sociale genootschappelijke grondslagen van het Germaanse recht.

Daarom moest zowel in het burgerlijk privaatrecht als in het publiekrecht de suprematie van de klassieke Romeinse traditie worden gebroken en de Germanisten aarzelden niet daarvoor een beroep op de wetgever te doen.

BESELER meende zelfs, dat althans een *stuk* volksrecht zich onafhankelijk van de staat zou kunnen handhaven, vooral wanneer men in zijn rechtsgeschillen de burgerlijke rechter buiten spel liet ³⁷⁾).

De studie van de oud-Germaanse volksinstellingen en het middeleeuws Germaanse genootschapswezen voerde tot een meer sociologische beschouwingswijze van het rechtsleven en de Germanisten proclameerden — in scherpe oppositie tegen PUCHTA — de autonomie tot formele oorspronkelijke rechtsbron. Zij ontdekten het interne verbandsrecht als een aan de klassieke traditie onbekend „Sozialrecht”.

Dreigde aanvankelijk deze „Germanistische Ansturm” onder invloed van de historische denkwijze tot een volledige ondermijning van de grondslagen van het burgerlijk privaatrecht en van de staatsidee te voeren, GIERKE zag tijdig genoeg het gevaar en sloot een compromis met de natuurrechtsidee. De leer van de mensenrechten, in de klassieke traditie van het *ius naturale et gentium* aan het burgerlijk privaatrecht ten grondslag gelegd, mocht niet ten offer vallen aan de Germaanse volksrechtsgedachte met haar binding van de gehele rechtspositie van de enkeling aan de ongedifferentieerde sociale verbanden ³⁸⁾. Het „Individualrecht” moest als zelfstandige rechtssfeer naast het nieuw ontdekte „Sozialrecht” der verbanden gehandhaafd blijven en de klassieke idee van de staat als heerschappelijke *res publica* mocht niet ten onder gaan in de ongedifferentieerde genootschapsidee van het Germaanse recht.

³⁷⁾ *System des gemeinen deutschen Privatrechts* 1e Abt. S. 96 f.

³⁸⁾ GIERKE *Naturrecht und Deutsches Recht* (1883) S. 16.